

دایره C و مثلث ABC خارج آن مفروض‌اند. برای رسم مثلثی محاط در دایره که اضلاع آن با اضلاع مثلث ABC نظیر به نظیر موازی باشند، کدام تبدیل هندسی به کار می‌رود؟

(۱) انتقال

(۲) دوران

(۳) بازتاب

(۴) تجانس

شیب خط را حفظ کند

ابتدا دایره‌ای محلی مثلث ABC را رسم کرده و آن را دایره‌ای که می‌خواهیم، در تبانس به مرکز M

(M نقطه هرسی معاس مشترک‌ها را خارج دایره و خط العکزین) و نسبت $K = +\frac{R}{R'}$

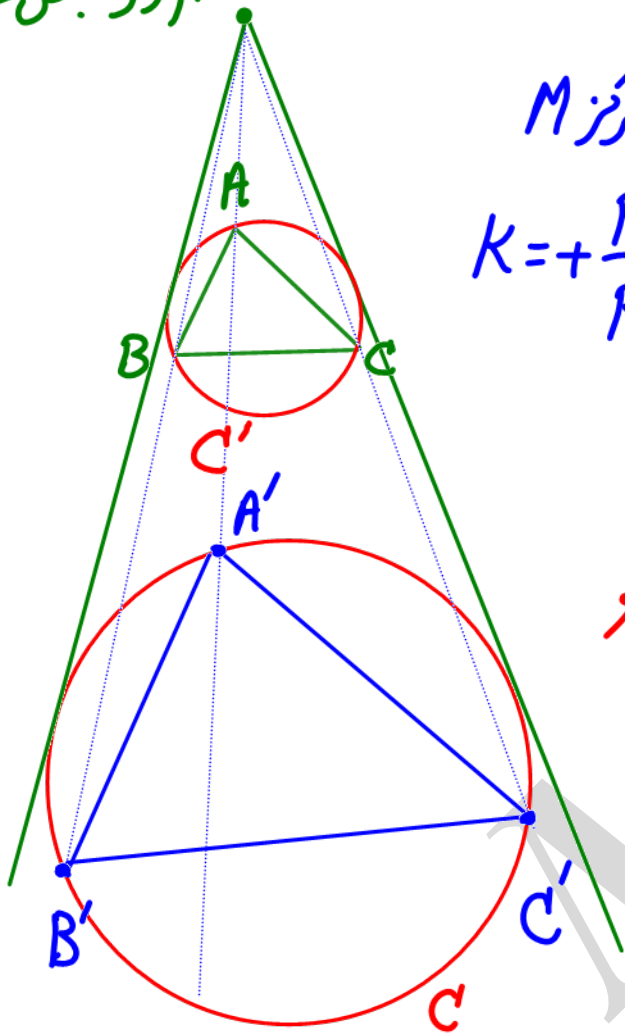
تبانس $\triangle ABC$ یعنی $\triangle A'B'C'$ جواب مسئله خواهد شد.

همچنین در تبانس به مرکز M' (نقطه هرسی معاس مشترک‌ها را داخلی و

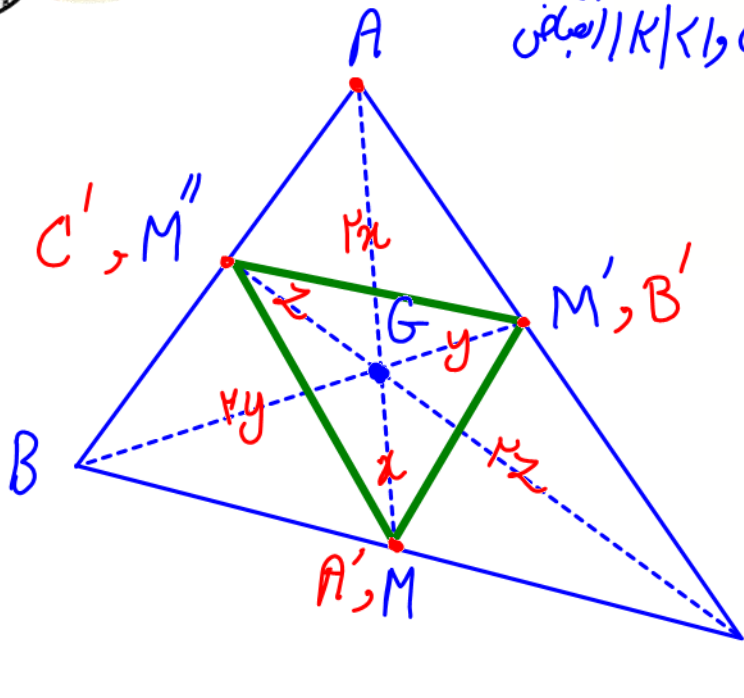
خط العکزین در دایره) و نسبت تبانس $K = -\frac{R}{R'}$

نرسند راهی توان حل کرد.

M (مرکز تبانس مستقیم)

۴- فرض کنید G محل برخورد میانه‌های مثلث ABC (مرکز ثقل آن) باشد و مثلث $A'B'C'$ مجانس مثلث ABC در تجانس به مرکز G و نسبت $K = -\frac{1}{4}$ باشد. K معکوس و $|K|$ (تضییق)

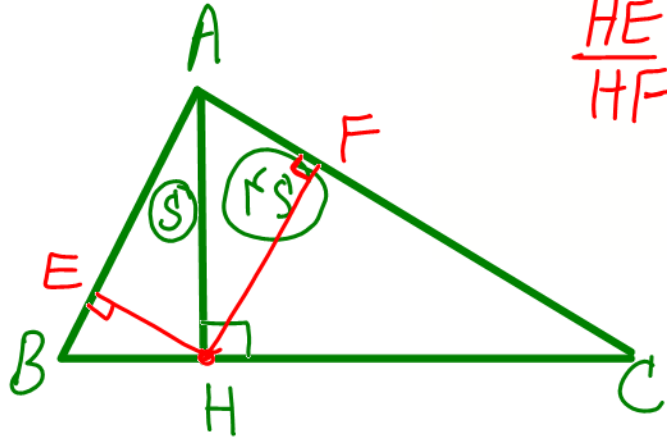
الف) جایگاه رأس‌های A' و B' و C' نسبت به مثلث ABC کجاست؟
 ب) مساحت مثلث $A'B'C'$ چه کسری از مساحت مثلث ABC است؟
 رأس A' وسط ضلع BC و رأس B' وسط ضلع AC و رأس C' وسط ضلع AB قرار دارند زیرا M دایم ارتفاع (نقطی هرسی میانه‌ها) هم‌بازا به نسبت $2:1$ تقسیم می‌کنند. $AG = 2x$ و $GM = x$ پس جابجی نقطی A عنی نقطی A' با توجه به شکل بر مرکز G با نسبت $K = -\frac{1}{4}$ دقیقاً روی نقطه M شکل می‌شود.

$\triangle ABC$ جابجی در $\triangle ABC$ در G مرکز G نسبت $K = -\frac{1}{4}$ است پس این در مثلث $A'B'C'$ نسبت $K = |-\frac{1}{4}| = \frac{1}{4}$ است؛ هندسی

$$\triangle ABC \xrightarrow{K = \frac{1}{4}} \triangle A'B'C' \Rightarrow \frac{S(\triangle A'B'C')}{S(\triangle ABC)} = K^2 = \left(\frac{1}{4}\right)^2 = \frac{1}{16}$$

در یک مثلث قائم الزاویه، ارتفاع وارد بر وتر، مثلث مفروض را به دو جزء تقسیم می کند. اگر مساحت مثلث کوچک تر $\frac{1}{5}$ مساحت مثلث اصلی باشد، نسبت فواصل پای ارتفاع از دو ضلع قائم آن کدام است؟

$$\frac{HE}{HF} = ?$$

$$\frac{4}{5} \quad (4)$$

$$\frac{1}{5} \quad (1)$$

$$\frac{1}{2} \quad (2)$$

$$\frac{1}{2} \quad (1)$$

$$\frac{1}{5} = \frac{S(\triangle ABH)}{S(\triangle ABC)} = \frac{\cancel{AB} \times HE}{\cancel{AC} \times HF} = \frac{AB}{AC} \times \frac{HE}{HF}$$

$$\frac{1}{5} = \frac{S(\triangle ABH)}{S(\triangle ABC)} = \frac{\cancel{BH} \times AH}{\cancel{HC} \times AH} = \frac{BH}{HC} \Rightarrow \frac{BH}{HC} = \frac{1}{4}$$

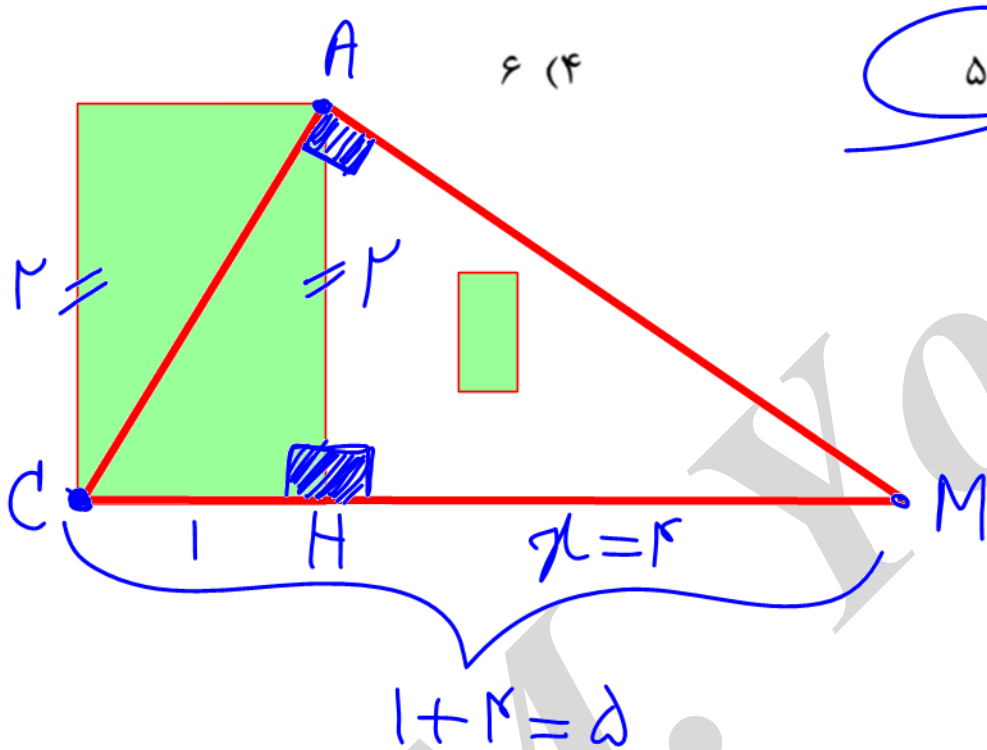
$$\frac{BH}{HC} = \frac{1}{4}$$

$$\frac{AB^2}{AC^2} = \frac{BH \times BC}{HC \times BC} = \frac{BH}{HC} = \frac{1}{4} \Rightarrow \frac{AB}{AC} = \frac{1}{2}$$

$$\frac{AB}{AC} = \frac{1}{2}$$

$$\frac{1}{5} = \frac{1}{2} \times \frac{HE}{HF} \Rightarrow \frac{HE}{HF} = \frac{1}{2}$$

در یک مستطیل به ابعاد ۱ و ۲ واحد، از انتهای یک قطر، خطی بر آن قطر عمود می‌کنیم تا امتداد ضلع کوچک‌تر مستطیل را در M قطع کند. فاصله نقطه M از سر دیگر این قطر چند واحد است؟

$$AH^2 = CH \times HM$$

$$2^2 = 1 \times x \Rightarrow x = 4$$

$$CM = 1 + x = 5$$

$$1 + x = 5$$

۶ (۴)

۵ (۳)

۴/۵ (۲)

۴ (۱)

M. Youssefi

قضیه سینوس‌ها: در مثلث ABC با اضلاع $AB=c$ و $AC=b$ ، $BC=a$ داریم:

$$\frac{a}{\sin A} = \frac{b}{\sin B} = \frac{c}{\sin C} = 2R$$

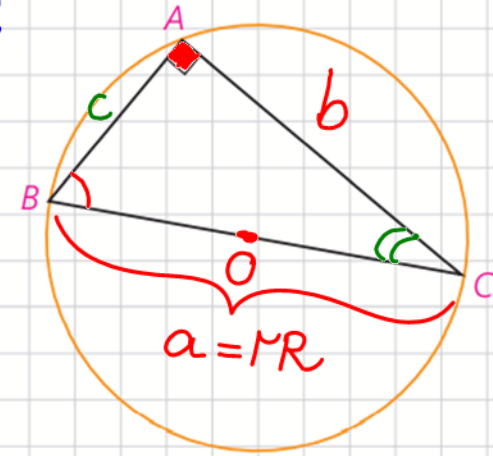
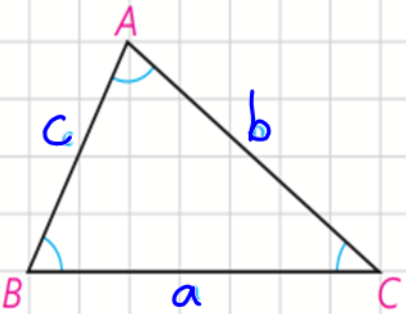
قائم الزاویه ← منفرجه الزاویه ← حاده الزاویه

که R شعاع دایره محیطی مثلث است.

دایره ای است که از هر رأس مثلث می‌گذرد.

حالت اول (مثلث قائم الزاویه ABC ($\hat{A}=90^\circ$) دایره‌ی محیطی آن، شعاع R و مرکز O

را در نظر بگیرید.

$$\left. \begin{array}{l} \hat{BAC} = 90^\circ \\ \hat{BAC} = \frac{\widehat{BC}}{2} \end{array} \right\} \Rightarrow \frac{\widehat{BC}}{2} = 90^\circ \Rightarrow \widehat{BC} = 180^\circ$$

پس BC در شکل مقابل یک نیم دایره است بنابراین BC قطر دایره است لذا $BC=2R$ و مرکز دایره محیطی یعنی نقطه O وسط ضلع BC است.

$$\sin \hat{B} = \frac{\text{ضلع مقابل}}{\text{وتر}} = \frac{AC}{BC} = \frac{b}{2R} \Rightarrow \frac{b}{\sin \hat{B}} = 2R$$

$$\sin \hat{C} = \frac{\text{ضلع مقابل}}{\text{وتر}} = \frac{AB}{BC} = \frac{c}{2R} \Rightarrow \frac{c}{\sin \hat{C}} = 2R$$

$$\hat{A} = 90^\circ \Rightarrow 1 = \sin \hat{A} = \frac{a}{2R} \Rightarrow \frac{a}{\sin \hat{A}} = 2R$$

$$\Rightarrow \frac{a}{\sin \hat{A}} = \frac{b}{\sin \hat{B}} = \frac{c}{\sin \hat{C}} = 2R.$$

حالت دوم) مثلث متساوی الساقین ABC و دایره محیطی آن به مرکز O و شعاع R را در نظر بگیرید. ابتدا قطر BD را رسم می‌کنیم

سپس D را به A وصل می‌کنیم

$$\left. \begin{aligned} \hat{D} &= \frac{\widehat{AB}}{2} \text{ (مقابلی)} \\ \hat{C} &= \frac{\widehat{AB}}{2} \text{ (مقابلی)} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \hat{C} = \hat{D} \Rightarrow \sin \hat{C} = \sin \hat{D} \quad (1)$$

$$\hat{BAD} = \frac{\widehat{BCD}}{2} = \frac{180^\circ}{2} = 90^\circ$$

چون BD قطر دایره است

پس $\triangle BAD$ یک مثلث قائم الزویه است. لذا

$$\sin \hat{D} = \frac{\text{ضلع مقابل}}{\text{وتر}} = \frac{AB}{BD} = \frac{c}{2R} \Rightarrow \frac{c}{\sin \hat{D}} = 2R$$

$$(1) \rightarrow \frac{c}{\sin \hat{C}} = 2R$$

به همین ترتیب به طور مشابه می‌توان ثابت کرد که

$$\frac{a}{\sin \hat{A}} = \frac{b}{\sin \hat{B}} = 2R$$

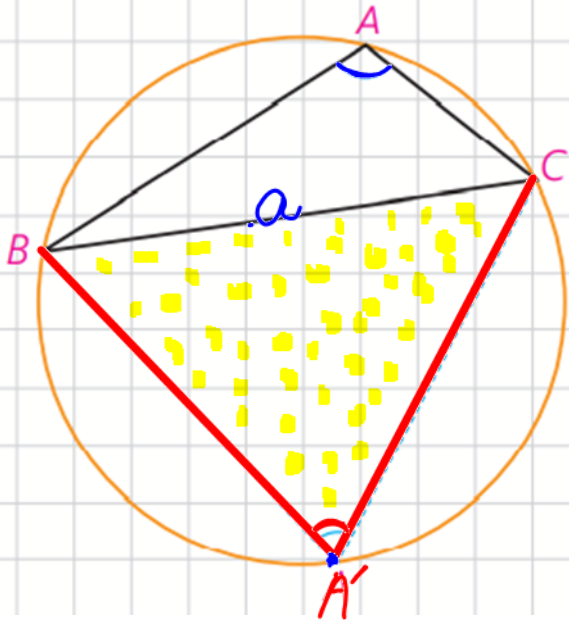
حالت سوم) مثلث متوجه الزاویه ABC ($\hat{A} > 90^\circ$) و دایره‌ی محلی آن به مرکز O و شعاع R را در نظر بگیریم، از نقطه‌ی دلخواه A' روی کمان BC به دو رأس B و C وصل می‌کنیم تا چهارضلعی $ABA'C$ تشکیل شود، در این چهارضلعی داریم:

$$\hat{A} + \hat{A}' = 180^\circ \Rightarrow \begin{cases} \sin \hat{A} = \sin \hat{A}' & \textcircled{1} \\ \hat{A}' < 90^\circ \Rightarrow \hat{A}' \text{ حاده است} \end{cases}$$

پس $\triangle ABC$ حاده‌الزاویه است (از برقراری قضیه سینوس‌ها در مثلث حاده‌الزاویه)

$$\frac{BC}{\sin \hat{A}'} = 2R \xrightarrow{BC=a, \textcircled{1}} \frac{a}{\sin \hat{A}} = 2R \quad \text{داریم:}$$

$$\frac{b}{\sin \hat{B}} = 2R, \quad \frac{c}{\sin \hat{C}} = 2R \quad \text{در ادامه ثابت می‌کنیم}$$

در ادامه قطر CD را رسم کرده و D را به A وصل می‌کنیم در این صورت

$$\widehat{DAC} = \frac{\widehat{DAC}}{2} = \frac{180^\circ}{2} = 90^\circ$$

یعنی $\triangle DAC$ قائم‌الزاویه است.

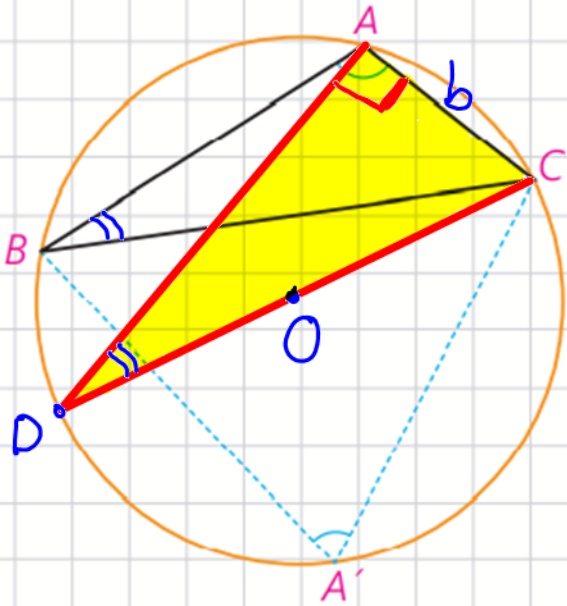
$$\widehat{B} = \widehat{D} = \frac{\widehat{AC}}{2} \Rightarrow \sin \widehat{B} = \sin \widehat{D} \quad (1)$$

$$\sin \widehat{D} = \frac{\text{ضلع مقابل}}{\text{وتر}} = \frac{AC}{CD} = \frac{b}{2R} \Rightarrow \frac{b}{\sin \widehat{D}} = 2R$$

$$\textcircled{1} \rightarrow \frac{b}{\sin \widehat{B}} = 2R$$

$$\frac{c}{\sin \widehat{C}} = 2R$$

به طدرت، ما توان ثابت کرده

در هر مثلث دلخواه، نسبت اندازه هر ضلع به سینوس زاویه روبه‌رو به آن برابر است با ... قطر دایره محیطی آن مثلث.

$$\frac{a}{\sin \hat{A}} = \frac{b}{\sin \hat{B}} = \frac{c}{\sin \hat{C}} = 2R$$

مثال ۱: در مثلث ABC، BC = 10 cm و $\hat{A} = 120^\circ$ و مقدار شعاع $AC = \frac{10\sqrt{6}}{3}$

دایره محیطی مثلث و اندازه زوایای \hat{B} و \hat{C} را به دست آورید. $R = ?$
 سایر ضلع‌ها و سینوس‌ها داریم:

$$\frac{BC}{\sin \hat{A}} = 2R \Rightarrow 2R = \frac{10}{\sin 120^\circ} \Rightarrow R\sqrt{3} = 10 \Rightarrow R = \frac{10}{\sqrt{3}}$$

$$\sin 4^\circ = \frac{\sqrt{3}}{4}$$

$$\Rightarrow R = \frac{10\sqrt{3}}{3}$$

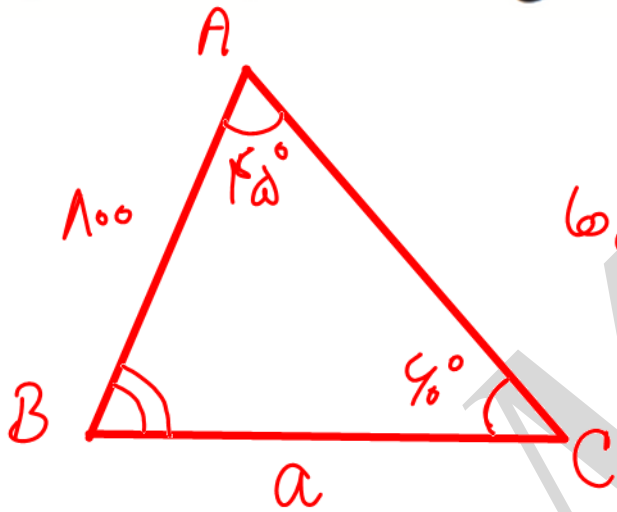
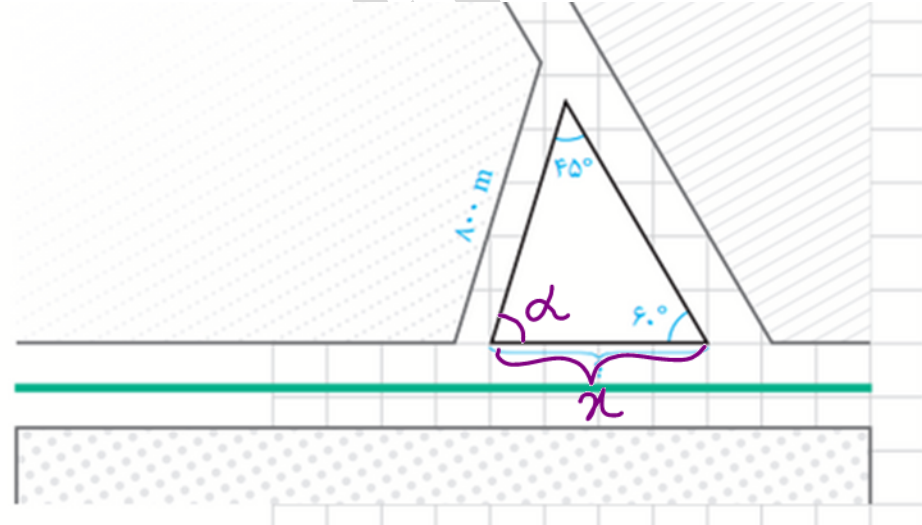
$$\hat{B} = 45^\circ$$

$$\frac{AC}{\sin \hat{B}} = 2R \Rightarrow \frac{\frac{10\sqrt{4}}{4}}{\sin \hat{B}} = \frac{20\sqrt{3}}{4} \Rightarrow \sin \hat{B} = \frac{10\sqrt{4}}{20\sqrt{3}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

(ع ق ق) $\hat{B} = 135^\circ$

$$\hat{C} = 180^\circ - (120^\circ + 45^\circ) = 15^\circ \Rightarrow \hat{C} = 15^\circ$$

مثال ۲: از یک بلوار افقی، یک خیابان فرعی باریک با زاویه 60° جدا شده است. اکنون شهرداری منطقه می‌خواهد یک خیابان فرعی دیگر به طول 800 متر بنا کند تا با زاویه 45° از خیابان فرعی اول جدا، و به بلوار منتهی شود. این خیابان از چه فاصله‌ای از رأس زاویه 60° باید شروع شود و با بلوار چه زاویه‌ای می‌سازد؟

$$\hat{B} = 180^\circ - (40^\circ + 45^\circ) = 180^\circ - 105^\circ = 75^\circ$$

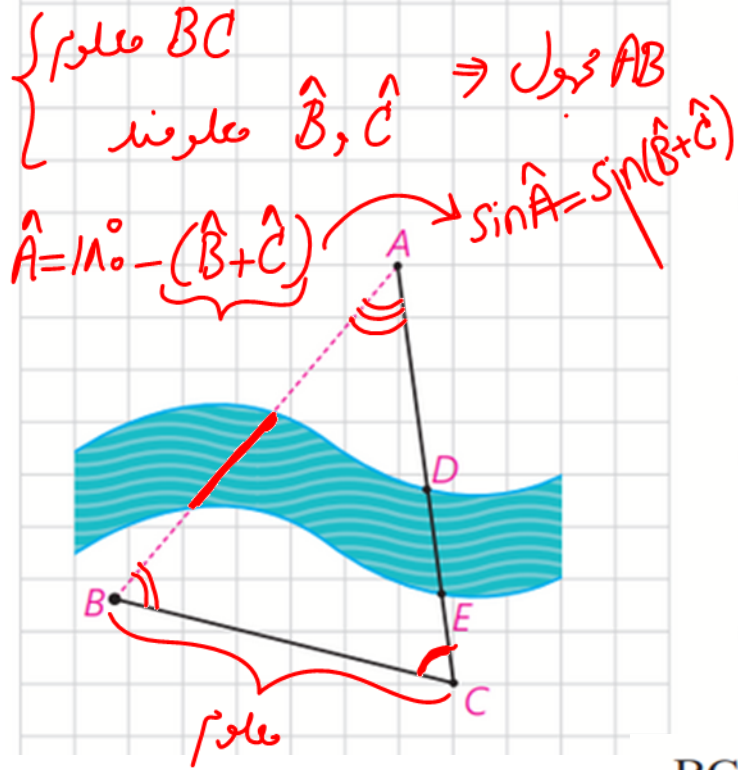
با برقراری سینوس‌ها:

$$\frac{BC}{\sin \hat{A}} = \frac{AB}{\sin \hat{C}} \Rightarrow \frac{100}{\sin 45^\circ} = \frac{a}{\sin 40^\circ}$$

$$\Rightarrow a = \frac{100\sqrt{2}}{\sqrt{3}} = \frac{100\sqrt{4}}{3} \approx 451,2 \text{ m}$$

کاردرکلاس

می خواهیم روی یک رودخانه عمیق بین دو نقطه A و B در دو طرف رودخانه، پلی بنا کنیم. برای محاسبات مربوط به احداث پل، باید فاصله ابتدا و انتهای آن (یعنی طول AB) را به دست بیاوریم؛ اما امکان اندازه گیری مستقیم (به دلیل وجود رودخانه) وجود ندارد. برای این کار از نقطه A در جهتی حرکت می کنیم تا با عبور از قسمت کم عمق رودخانه (DE) به نقطه C برسیم و طول BC را اندازه گیری می کنیم؛ سپس با زاویه یاب (تئودولیت) زاویه دید AC از نقطه B (\hat{B}) و زاویه دید AB از C (\hat{C}) را اندازه می گیریم. به صورت زیر نشان دهید با داشتن طول BC و زوایای \hat{B} و \hat{C} می توان فاصله AB را به دست آورد:

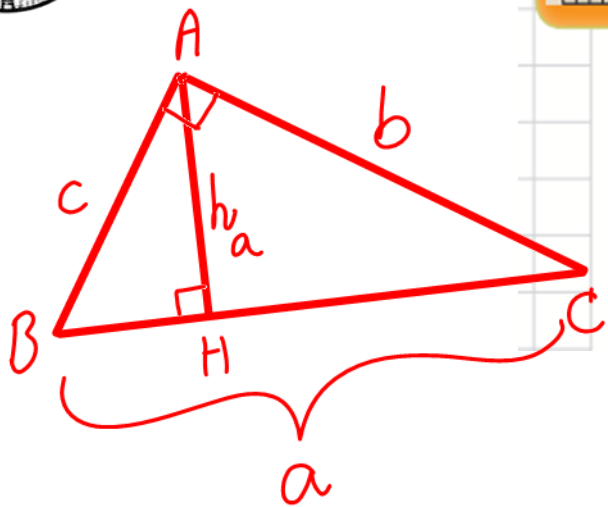
$$\frac{BC}{\sin \hat{A}} = \frac{AB}{\sin \hat{C}} \Rightarrow \frac{BC}{\sin(110^\circ - (\hat{B} + \hat{C}))} = \frac{AB}{\sin \hat{C}} \Rightarrow AB = \frac{BC \times \sin \hat{C}}{\sin(\hat{B} + \hat{C})}$$

اگر $BC = 3 \text{ km}$ و $\hat{B} = 70^\circ$ و $\hat{C} = 60^\circ$ به کمک ماشین حساب طول AB را به دست آورید.

$$AB = \frac{3 \times \sin 40^\circ}{\sin 110^\circ} = \frac{3\sqrt{3}}{2 \sin 110^\circ} \approx (?)$$

۱- ثابت کنید در هر مثلث قائم الزاویه ABC ($\hat{A} = 90^\circ$) با ارتفاع $AH = h_a$ داریم:

$$\frac{1}{h_a^2} = \frac{1}{b^2} + \frac{1}{c^2} \quad (\text{حکم})$$

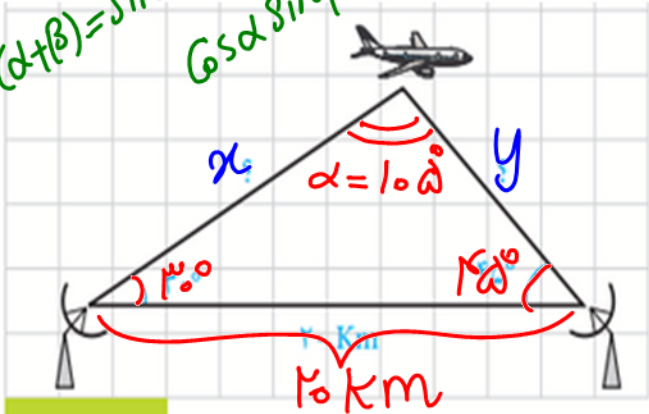
$$\hat{A} = 90^\circ \Rightarrow a^2 = b^2 + c^2$$

$$\text{مسئله: } BC \times AH = AB \times AC \Rightarrow a \times h_a = bc \Rightarrow \boxed{h_a = \frac{bc}{a}}$$

$$\text{طرف اول} = \frac{1}{h_a^2} = \frac{1}{\left(\frac{bc}{a}\right)^2} = \frac{1}{\frac{b^2 c^2}{a^2}} = \frac{a^2}{b^2 c^2} = \frac{b^2 + c^2}{b^2 c^2}$$

$$\frac{b^2 + c^2}{b^2 c^2} = \frac{b^2}{b^2 c^2} + \frac{c^2}{b^2 c^2} = \frac{1}{c^2} + \frac{1}{b^2} = \text{طرف دوم حکم}$$

$$\sin(\alpha + \beta) = \sin\alpha \cos\beta + \cos\alpha \sin\beta$$

$$\alpha = 180^\circ - (30^\circ + 45^\circ) = 180^\circ - 75^\circ = 105^\circ$$

$$\begin{aligned} \sin 105^\circ = \sin 75^\circ &= \sin(30^\circ + 45^\circ) = \sin 30^\circ \cos 45^\circ + \cos 30^\circ \sin 45^\circ \\ &= \left(\frac{1}{2} \times \frac{\sqrt{2}}{2}\right) + \left(\frac{\sqrt{3}}{2} \times \frac{\sqrt{2}}{2}\right) = \frac{\sqrt{2}}{2} \left(\frac{1}{2} + \frac{\sqrt{3}}{2}\right) = \frac{\sqrt{2} + \sqrt{6}}{4} \end{aligned}$$

۲- دو ایستگاه رادار، که در فاصله ۲۰ کیلومتری از هم واقع اند، هواپیمایی را با زاویه‌های ۳۰ و ۴۵ درجه رصد کرده‌اند. فاصله هواپیما را از دو ایستگاه به دست آورید.

۱۹۹۴

قضیه سینوس‌ها

$$\begin{aligned} \frac{x}{\sin 45^\circ} &= \frac{20}{\sin 105^\circ} \Rightarrow x = \frac{20 \sqrt{2}}{\sqrt{2} + \sqrt{4}} = \frac{20 \sqrt{2}}{\sqrt{2}(1 + \sqrt{3})} = \frac{20}{\sqrt{3} + 1} = \frac{20(\sqrt{3} - 1)}{\sqrt{3} - 1} = 20(\sqrt{3} - 1) \\ &\approx 14,64 \end{aligned}$$

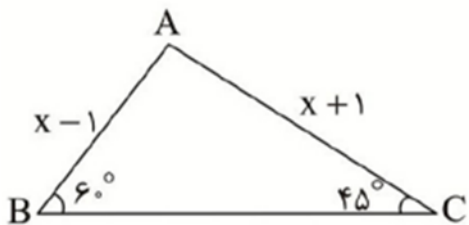
$$\frac{20(\sqrt{3} - 1)}{\sin 30^\circ} = \frac{y}{\sin 30^\circ} \Rightarrow y = \frac{20(\sqrt{3} - 1)}{\sqrt{2}} = 10(\sqrt{4} - \sqrt{2}) \approx 10,35$$

دکتر مهدی یوسفی

M. Youssefi

دکتر مهدی یوسفی

$$5 + 2\sqrt{6} \quad (2)$$

$$5 - 2\sqrt{6} \quad (4)$$

در شکل مقابل، مقدار x کدام است؟

۷ (۱)

۲ (۳)

$$\frac{x-1}{\sin 60^\circ} = \frac{x+1}{\sin 45^\circ} \Rightarrow x\sqrt{3} - \sqrt{3} = x\sqrt{2} + \sqrt{2} \Rightarrow x(\sqrt{3} - \sqrt{2}) = \sqrt{3} + \sqrt{2}$$

$$\Rightarrow x = \frac{\sqrt{3} + \sqrt{2}}{\sqrt{3} - \sqrt{2}} \times \frac{\sqrt{3} + \sqrt{2}}{\sqrt{3} + \sqrt{2}} = \frac{(\sqrt{3} + \sqrt{2})^2}{\underbrace{3 - 2}_1}$$

$$= 3 + 2\sqrt{4} + 2 = 5 + 2\sqrt{4}$$

در مثلث ABC اگر مجموع سینوس‌های زاویه‌های داخلی برابر $\frac{3}{2}$ و شعاع دایره محیطی آن

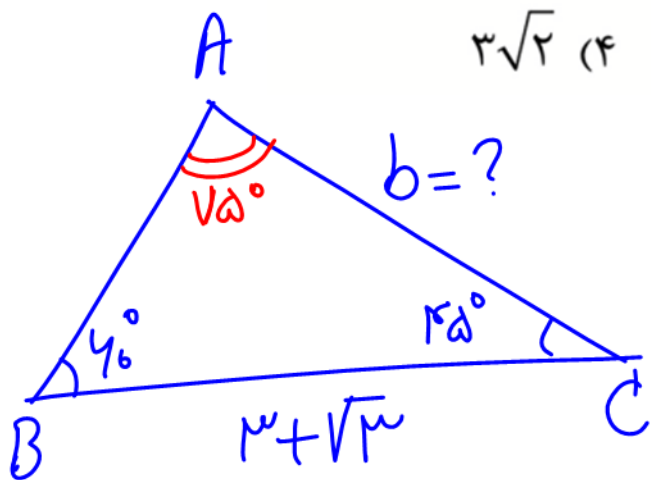
برابر ۵ باشد، محیط مثلث کدام است؟

$$\begin{cases} \sin \hat{A} + \sin \hat{B} + \sin \hat{C} = \frac{3}{2} & 17 \text{ (4)} \\ R = 5 & 15 \text{ (3)} \end{cases} \Rightarrow a + b + c = ?$$

$$\frac{a}{\sin \hat{A}} = \frac{b}{\sin \hat{B}} = \frac{c}{\sin \hat{C}} = 2R$$

$$\frac{a + b + c}{\sin \hat{A} + \sin \hat{B} + \sin \hat{C}} = 2R \Rightarrow \frac{15}{\frac{3}{2}} = 10 \Rightarrow 15 = \frac{3}{2} \times 10 = 15$$

در مثلث ABC با معلوم بودن ضلع $BC = 3 + \sqrt{3}$ و زاویه‌های $\hat{C} = 45^\circ$, $\hat{B} = 60^\circ$ اندازه ضلع AC کدام است؟

M. Yousefi

در مثلث قائم الزاویه ABC ، $(\hat{A} = 90^\circ)$ حاصل عبارت $\frac{\cos \hat{B} + \cos \hat{C} + \cos \frac{\hat{B} + \hat{C}}{2}}{\sin \hat{B} + \sin \hat{C} + \sin \frac{\hat{B} + \hat{C}}{2}}$ کدام

است؟

۲ (۴)

۱ (۳)

$\frac{1}{2}$ (۲)

۰ (۱)

M. YOUNG

در مثلث ABC ، $\hat{A} = 60^\circ$ و $\hat{B} = 105^\circ$ و $AB = 4(\sqrt{6} - \sqrt{2})$ است. طول نیمساز داخلی زاویه A چقدر است؟

$3\sqrt{2}$ (۴)

$4\sqrt{2}$ (۳)

$2\sqrt{3}$ (۲)

۶ (۱)

M. Yousefi

در مثلثی داریم $a = 6, a \neq b = c$ و شعاع دایره محیطی آن $2\sqrt{3}$ است، اندازه b کدام است؟

۴ (۴)

۳ (۳)

$2\sqrt{3}$ (۲)

$3\sqrt{2}$ (۱)

M. Yousefi

در امتداد طرف کوه

حمید و وحید در یک امتداد روی زمین دراز کشیده‌اند و به نوک یک کوه می‌نگرند. اگر یکی از آن‌ها قله کوه را در نقطه A با زاویه ۷۵ و دیگری در نقطه B با زاویه ۴۵ درجه ببیند و ارتفاع کوه برابر $\frac{3}{8}$ کیلومتر باشد، فاصله آن دو از هم چند کیلومتر است؟ ($\sin 75^\circ \approx 0.95$)

$$3\sqrt{3} \quad (4)$$

$$2\sqrt{3} \quad (3)$$

$$2\sqrt{2} \quad (2)$$

$$3\sqrt{2} \quad (1)$$

آنتنی روی زمین به صورت عمودی قرار گرفته است. اگر طول قسمت بیرون زمین آنتن $1/3$ متر باشد و قسمت انتهای میله با نقطه A در داخل زمین زاویه 53° درجه و قسمت ابتدایی بیرون زمین آنتن با آن نقطه زاویه 30° درجه بسازد، طول آنتن کدام است؟

$$(\sin 37^\circ \approx 0/6, \sin 23^\circ \approx 0/39)$$

$$2/4 \text{ (4)}$$

$$2/3 \text{ (3)}$$

$$2/2 \text{ (2)}$$

$$2/1 \text{ (1)}$$

M. YOW

موشکی از نقطه A تحت زاویه ۴۵ درجه نسبت به سطح زمین و موشک دیگری از نقطه B تحت زاویه ۳۰ درجه نسبت به سطح زمین به طور مایل و روی خط راست پرتاب می‌شوند. اگر موشک اول بعد از طی ۱۰ کیلومتر به نقطه C برسد، موشک دوم پس از طی چند کیلومتر به نقطه C می‌رسد؟

$$20\sqrt{10} \quad (4)$$

$$20\sqrt{5} \quad (3)$$

$$10\sqrt{2} \quad (2)$$

$$5\sqrt{2} \quad (1)$$

M. YOUNG